

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Kõpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 39

Tallinn, 1. oktoobril 1935

Nr. 39

SISU:

	Lhk.
PÖLLUMAJANDUS.	
Hollandi linamajanduse kaitsest	694
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.	
Mootorsõidukite sissevedu	696
Mööblitööstuse palgaolude ümber	697
Mootorsõidukite arv 1. septembril	698
RAHANDUS.	
Pangad augustis	698
LAEVANDUS.	
Vaidlused maailma laevanduse ratsionaliseerimise ümber	700
Tallinna sadam	701
HINNAD.	
Valuuta hinnad	701
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	702
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	701
Voiturg	703
Peekoniturg	703
Tapaloomade- ja lihaturg	704
Kanamunaturg	704
Piimaturg	705
Teraviljaturg	706
Linaturg	706
Aedviljaturg	707
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Ehituspoliitika Inglises	707
INFORMATSIOONI OSA.	
Besti Panga nädalaaruanne	709
VALISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Lietuvos Bankas'e tegevus	710
Leedu suhkruvabrikute tegevusest	710
Sugukultide ost N. Vene jaoks	711
Kindlaksmääratud viljahinnad Leedus	711
Määrus lina- ja takuhindade kohta	711
Linahindade ja -kasvatamise edendamise seaduse muutmise Lätis	712
Seadus õõstuskava kohta Lätis	712
Elav sigade ülesost Lätis	712
Loodetav viljasaak Belgias	712

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
Protection of Flax Industry in Holland	694
INDUSTRY AND TRADE.	
Imports of Motor Vehicles	696
Cabinetmakers' Labour Conditions	697
Number of Motor Vehicles on September 1.	698
FINANCES.	
Banking in August	698
SHIPPING.	
Discussion on Rationalisation of World Shipping	700
Tallinn Harbour	701
PRICES.	
Exchange Rates	701
Prices and Quotations	702
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	701
Butter Market	703
Bacon Market	703
Cattle and Meat Market	704
Egg Market	704
Milk Market	705
Grain Market	706
Vegetable Market	707
FOREIGN COUNTRIES.	
Building Policy in England	707
INFORMATION PART.	
Besti Bank (Bank of Estonia) - Weekly Return	709
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Operations of the Bank of Lithuania	710
Activity of the Lithuanian Sugar Factory	710
Purchases of Breedboars for U. S. S. R.	711
Fixed Grain Prices in Lithuania	711
Regulation Concerning Flax and Tow Prices	711
Amendment of the Law of Flax Prices and of the Law of Promotion of Flax Growing	712
Industrial Planning Law in Latvia	712
Purchases of Pigs in Latvia	712
Estimated Crop Production in Belgium	712

PÖLLUMAJANDUS

HOLLANDI LINAMAJANDUSE KAITSEST. PROTECTION OF FLAX INDUSTRY IN HOLLAND.

Dipl. agr. J. Ritsland.

Nagu teada, Hollandi ühes Belgia ja Prantsusega kuulub Lääne-Euroopa linakasvatajate maade hulka, kus toodetakse kõige peenemat ja viimistletumat linakiudu kogu maailmas. Seejuures on selle rajooni toorlinatööstuslikuks keskuseks Belgias Kortrijki rajoon, mis on nende kolme eririigi linamajanduse sidujaks oma toorlinatööstusega, kus haritakse linakiudu kõigist kolmest nimetatud riigist. Kuigi Hollandi lina siin ei loeta kvaliteedilt kõige kõrgemaks, on ta siiski hea väljaanniga ja sitke kiuga.

pindalast, ja neid võib nimetada õigusega linatalunditeks (Vlasboeren). Loomulikult on linakasvatust peamiselt mendes taludes, kus esikohal teravili, subkrupeet või kartul ja kus karjaga tehakse tegemist võrdlemisi vähe.

Linamajanduse tähtsusest Hollandi põllumajandusele.
The Importance of Flax in the Agriculture in Holland.

Lina on Hollandis jäänud püsima ainult tänu kiu ja seemne kõrgetele saakidele.

Hollandi linaaagid 5 a. jooksul.

Flax Production in Holland during 5 Years.

Linakasvatuse ulatus.
Extent of Flax Growing.

Linakasvatust Hollandis on juba õige vana, ulatub tagasi sajandeid, mil lina juba tegemist tehti. Viimaste aastate linapindala näitab järgnev tabel:

Saak ha-lt — *Yield per ha*

	Puhtaksharitud pikka kiudu kg <i>Long Fibre (cleaned) in kg</i>	Seemneid htl. <i>Linseed per hl.</i>

1928. a.	15 847 ha
1929. "	19 184 "
1930. "	15 002 "
1931. "	6 550 "
1932. "	1 501 "
1933. "	4 885 "
1934. "	6 042 "
1935. "	9 284 "

1928	877	11,5
1929	542	12,3
1930	616	8,6
1931	610	7,7
1932	798	10,5
5 a. keskmine — 5 year average	689	10,1

Nagu näha neist andmeist, Hollandi linapindala kõikumine on kaunis suur, mis näitab Hollandi põllumehetundelikku reageerimist turukonjunktuurile. Keskmiseks või normaalseks linapindalaks võiks siin lugeda ca 12 000 ha. Kuid kõikumine ülespoole ulatub kuni 20 000 ha-ni ja allapoole isegi 1 500 ha-ni.

Kuid Hollandis kasvanud linavartest müüakse igal aastal suur osa Belgiasse töötlemiseks. Linavarte eksporti Belgiasse näitavad järgmised arvud tonnides aastate järgi:

1928. a.	40 232 tn	1932. a.	17 239 tn
1929	48 232 "	1933	15 643 "
1930	44 077 "	1934	13 665 "
1931	29 344 "	1900—13 a. k.	29 727 "

Vaistavalt suurele spetsialiseerumistendentsile Hollandi põllumajanduses on ka linakasvatust kontsentreerunud provintssidesse, mis mullastiku ja talundi tulundusolude poolest kohasemaid linakasvatusele, ja nagu näitab statistika, nihkunud kergematelt muldadelt raskematele, viljakamatele, kus võimalikud suuremad saagid. Lina provintssideks loetakse praegu Groningen, Friesland ja Zeeland. Neis provintssides (maakondades) tuleb veel praegu ette talusid, kus lina külvatud maksimaalselt, s. o. kuni 10% põllu-

Eltoodud andmeist võib järeldada, et normaalselt $\frac{2}{3}$ linavartest läheb harimiseks Belgiasse, kuna ülejäänud osa haritakse Hollandi toorlinavabrikutes või taludes, mida vähesel määral veel ette tuleb Frieslandis ja Nord-Brabantis.

Kuna linakasvatust koondatakse tihedalt teatud rajoonidesse ja üksikutesse taludesse, siis neis rajoonides lina osatähtsus on küllalt suur viljavahelduses, tööjõukorralduses jne. Kuigi kogu Hollandi põllumajanduse seisukohalt lina ei oma väga suurt kaalu, leiti siiski tarviliku olevat linakasvatust säilitada ja hakati

selleks otsima abinõusid, kuna vahavõistluse juures viimastel aastatel lina oli peagu suremas välja.

Linamajanduse kaitse. Toetus linamajandusele seati küll juba 4 a. eest sisse, kuid algul olid preemiad niivõrd väikesed, et see ei avaldanud mingit mõju. Alles kahel viimasel aastal on linamajanduse toetust niivõrd suurendatud, et selle tegelikud tagajärjed avaldusid linapindala tõususe. Seejuures möödunud aastal maksti:

1. linakasvatusepreemia (Teeltpremie),
2. linaraatsimispreemia (Repelpremie),
3. linaharimispreemia (Bewenkingspremie).

Linakasvatusepreemiaga taheti kindlustada põllumeestele tootmiskuludele vastav hind, et neil tekiks jälle huvi linakasvatuse vastu. Linaraatsimispreemia pidi aitama kaasa selleks, et väljaveetavate linavarte raatsimine sünniks kodumaal. See maksti talupidajale või linavartega kauplevale äriks selle järgi, kes selle töö viis läbi. Sellega taheti hoida tööd Hollandi töölisile. Linaharimispreemia ülesanne on tösta Hollandi toorlinavabrikute võistlusvõimet, s. o. anda teatud kaitset Belgia võistluse vastu, kus toorlinavabrikud oma parema organisatsiooni ja kvalifitseeritud ja odavama tööjõuga suudavad lina harida odavamalt kui Hollandi omad.

Tänavu on seda premeerimiskorda veidi muudetud, kusjuures linaraatsimispreemia on jäetud ära. Järgnevas püüan kirjeldada lina kaitset tema lõppvormis.

Linakasvatusepreemia on seatud sisse järgmisil põhimõtetel:

- 1) et kindlustada põllumeestele tootmiskuludekohast hinda,
- 2) et hoida huvi kõrgete linasaakide vastu, ja
- 3) võimalikult vähendada hinnakõikumise amplituuti.

Nagu näitavad tasuvuse uurimused, on 8 cnt (1 gulden = 100 cnt) linavarte hind küllaldane selleks, et Hollandi oludes tasuda linatootmiskulusid. Maksimaalseks preemiaks ha kohta käesoleva aasta saagi jaoks on määratud kindlaks 150 guldnat. Maksimaalne preemia makstakse alles siis, kui linavarte

hind langeb 4 cnt või alla selle kg-lt. Linahinna aluseks võetakse Rotterdami börsil kindlaksmääratud Hollandi heleda linaku (Yellow Dutch) noteering, mille järgi kalkuleeritakse linavarte hind. Börsil noteeritud linaku hinnale 46 cnt kg vastab linavarte hind 4 cnt ja selle hinna juures preemia makstakse maksimaalselt. Linaku hinnale 70 cnt kg vastab linavarte hind 8 cnt ja preemia langeb ära. Linahinna langedes või tõustes nende kahe piiri vahel tõuseb või langeb preemia suurus.

Linakasvatusepreemia arvestatakse ha-le ainult preemia üldsuuruse määramisel ja jaotusel maakondade vahel. Üksiktalupidajale aga makstakse preemia linavarte saagisuuruse järgi — aluseks 1000 kg linavarsi õhukuivalt. Põllumees, kes soovib linakasvatusepreemiast saada osa, peab end kohe küllvi järele registreerima L. C. O-s (Landbouw Crisis Organisatie) ja teatama linapindala. Tarbekorral kontrollitakse pindala vastava ametniku poolt. Linapõllu hindamine toimub pärast õitsemist kaheliikmelise komisjoni poolt. Komisjon koosneb hariilikult ühest vanemast talupidajast ja ühest vilunud linakaupmehes või vabrikandist. Hinnatakse loodetav saagisuurus — linavarte saak raatsitult. Varem hinnati ka loodetav kiusaak ja selle kvaliteet, kuid asja lihtsustamise mõttes on see jäetud ära. Iga hindamise kohta seatakse kokku akt. Juhul, kui talupidaja rahul ei ole hindamistulemustega, on tal võimalik protesteerida kolme päeva jooksul ja nõuda kontrollimist. Protesti korral tuleb naaberkomisjon või selleks määratud kolmas isik, asjatundja, ja hindab põllu uuesti üle. On hindamiste vahe suurem kui 10%, võetakse uus hindamine arvesse, vastasel korral jääb jõusse vana. Protesti korral tuleb talupidajal maksta sisse 10 guldnat, mille ta ainult siis saab tagasi, kui uus hindamine andis tulemusi, s. o. kui loodetav saak leiti olevat vähemalt 10% kõrgem esimese hindamise andmeist; vastasel korral kaotab ta selle raha.

1935. a. kohta on teada, et Frieslandis oli moodustatud 5 komisjoni ja Groningenis 6. Üks Groningeni komisjonidest töötas 12 päeva, 2.—16. juulini, hinnates selle aja jooksul 180 talupidaja linapõllud, kokku ca 360

ha, — seega päevas hinnatud keskmiselt 15 talu linapõllud.

Peale selle on ametis igas maakonnas ülemtaksaator, kes kontrollib ja ühtlustab komisjonide tööd, sõites taludes ja võrreldes hindamistulemusi.

Preemia maksmisel võetakse aluseks saak nim. hindamise järele ja linahind Rotterdami noteeringu järele, mitte aga tegelik saak ja hind.

Linaharimispreemia 1935. a. jaoks on määratud keskmiselt 75 guldnat veeleolinale ja 62,50 guldnat kastaleo linale ha-lt. Preemia arvestamisel võetakse aluseks linakasvatusepreemia jaoks hinnatud saagisuurus — linavarte hulk.

Linavabrikutele makstakse preemia tegelikult läbiharitud linadelt. Selleks on ametis

teatud rajoonis kontrolörid, kes kontrollivad, kuipalju lina vabrikus tegelikult haritud läbi, jälgivad teatud määral ka töö korralikkust, külastades toorlinavabrikuid kord nädalas või harvemini.

Iga toorlinaharimisvabrik või talupidaja linaharija, kes tahab saada linaharimispreemiat, peab olema tunnustatud linaharija ja peab olema registreeritud Nederlandsche Akkerbouw-Centrale's Haagis.

Näib, et selline linakasvatuse preemeerimisviis Hollandi oludes on päris kohane. Linapõllud ei ole väga väikesed — keskmiselt ca 2 ha, üksikud 10—20 ha. Linakasvatuse on koondatud teatud rajoonidesse, mille töötu komisjonide töö on kaunis ülevaatlik ja produktiivne. Proteste hindamise üle, nagu näitavad senised kogemused, on tõstetud harva.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

MOOTORSÕIDUKITE SISSEVEDU. — IMPORTS OF MOTOR VEHICLES.

Mootorsõidukite sissevedu käesoleval aastal näitab eriti suurt tõusu. Nii suurt autode ja mootorrataste sissevedu pole varematal aastatel olnud. Käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul veeti sisse veo- ja sõiduaautosid ning nende šassiisid kaks korda rohkem kui 1934. a. kogu aasta jooksul.

Veo- ja sõiduaautosid ja šassiisid veeti sisse:

	tükki	1000 kr.
1935. a. 8 kuld	602	1 858
1934	295	905
1933	100	239
1932	81	189
1931	246	592
1930	536	1700
1929	640	1763
1928	676	1 826
1927	404	1 426

Autode ja šassiide sissevedu oli kõige suurem kõrgekonnjunktuaari aastatel, s.o. 1928. ja 1929. aastal, ning kõige madalam kriisi, s. o. 1932. ja 1933. aastal. Käesoleva aasta autode sissevedu kujuneb veelgi suuremaks kõrgekonnjunktuaari aastatest.

Autodest veetakse sisse sõidu- ja veoautosid ning nende šassiisid arvult peagu võrd-

Mootorsõidukite sissevedu riikide järgi.

Imports of Motor Vehicles by Countries.

	Sõiduauto Passenger- cars		Veoauto ja autoide šassiisid Trucks and Chassis		Mootor- rattad Motorcycles	
	tk.	Kr.	tk.	Kr.	tk.	Kr.
Briti — <i>Gr. Britain</i>						
1935 ¹⁾	74	184 888	49	147 094	198	124 189
1934	20	49 005	12	40 811	78	53 992
1933	25	46 612	6	14 039	62	30 617
Prantsuse — <i>France</i>						
1935 ¹⁾	19	45 946	1	1 100	—	—
1934	21	45 802	9	21 091	1	900
1933	4	8 536	2	3 610	2	1 200
Saksa — <i>Germany</i>						
1935 ¹⁾	120	320 871	33	100 366	75	44 806
1934	86	111 076	1	8 292	16	9 178
1933	7	19 361	1	2 921	16	10 379
P.-A. Ühendriigid — <i>U. S. A.</i>						
1935 ¹⁾	88	311 260	179	555 061	8	6 218
1934	60	182 193	127	345 710	8	4 723
1933	29	69 593	19	48 685	7	6 734
Muud riigid — <i>Other countries</i>						
1935 ¹⁾	6	17 723	38	174 355	24	21 116
1934	1	3 618	8	97 945	9	8 024
1933	1	3 410	6	21 712	9	5 600

¹⁾ 1935. a. 8 kuld — 1935. 8 months.

selt. Valmisveoautosid tuuakse sisse üsna vähe. Peamiselt tuuakse veoautode šassiisid, millelele kodumaal ehitatakse kered. Käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul veeti sisse 307 sõiduautot 880 tuh. kr. väärtuses (eelm. a. 138 tk. 392 tuh. kr.), 283 veoauto šassiid 950 tuh. kr. väärtuses (eelm. a. 148 tk. 498 tuh. kr.) ning 303 mootorratast 196 tuh. kr. väärtuses (eelm. a. 112 tk. 77 tuh. kr.).

Autode ja šassiide sissevedu firmade järgi.

Imports of Motor-cars and Chassis by Firms.

	Sõiduautod ja šassiid <i>Passenger-cars and Chassis</i>		Veoautod ja šassiid <i>Trucks and Chassis</i>	
	1935. a. 8 kuud <i>1935-8 Months</i>	1934	1935. a. 8 kuud <i>1935-8 Months</i>	1934
International	—	—	61	20
Ford	40	17	50	20
Chevrolet	23	20	44	33
Opel	34	15	20	—
Reo	—	1	23	24
D. K. V.	23	8	—	—
Studebaker	21	3	16	1
Austin	16	7	—	—
Morris	15	2	11	2
Renault	11	14	—	7
Teised firmad — <i>Other firms</i>	127	56	62	39
Kokku — Total	310	143	292	152

Riikide järgi veame sisse kõige rohkem autosid ja autošassiisid P.-Am. Ühendriikidest, Saksast ning Inglisest. Käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul veeti sisse üldse 602

autot ja autošassiisid 1 858 tuh. kr. väärtuses; sellest P.-Am. Ühendriikidest 267 tk. 866 tuh. kr. väärtuses, Saksast 153 tk. 421 tuh. kr. väärtuses ning Inglisest 123 tk. 332 tuh. kr. väärtuses. Mootorrataid veame sisse peamiselt Inglisest ja Saksast, Käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul veeti sisse 198 mootorratast 124 tuh. kr. väärtuses Inglisest ja 75 mootorratast 45 tuh. kr. väärtuses Saksast.

Mootorsõidukite sissevedu.

Imports of Motor Vehicles.

	1935. a. 8 kuud <i>1935 — 8 Months</i>		1934		1933	
	tk. No	Kr.	tk. No	Kr.	tk. No	Kr.
Sõiduautod — <i>Passenger-cars</i>	307	880 488	138	391 694	66	147 511
Sõiduautode šassiid — <i>Chassis of passenger-cars</i>	3	4 520	5	7 014	4	6 380
Veoautod — <i>Trucks</i>	9	23 034	4	8 309	6	12 085
Veoautode šassiid — <i>Chassis of trucks</i>	288	950 442	148	498 026	24	72 546
Mootorrattad — <i>Motorcycles</i>	303	196 324	112	76 817	96	54 480

Sõiduautode ja -šassiide hulgas käesoleva aasta kaheksa kuu jooksul esinesid kõige rohkem „Ford” (40 tk.), „Opel” (34 tk.), „Chevrolet” (23 tk) ning D. K. V. (23 tk.) autod. Üldiselt on sõiduautosid veetud sisse väga mitmesuguste firmade omi.

Veoautode ja nende šassiide sisseveos käesoleva aasta jooksul esinevad tähtsamate firmadena: „International” (61 tk.), „Ford” (50 tk.), „Chevrolet (44 tk.).

MÖÖBLITISLERITE PALGAOLUDE ÜMBER.
CABINETMAKERS' LABOUR CONDITIONS.

Praegu, mil Tallinnas on puhkenud mööblitiserite streik, on põhjustatud huvi tiserite töö- ja teenistusolude vastu.

Ulatuse iseloomult tiserite streik on üldine — streigivad peagu kõigi Tallinnas asuva te mööblitööstusettevõtete tiserid. Tööle on jäänud vaid mööblisadulsepääd ja maalrid. Streigist ei võta osa A.-s. A. M. Lutheri tiserid. Streikijaid arvestas streigikomitee 250 ümber. Peale selle toetavad vabrikutöölise-tiserite streiki umbes 50 tiserit-käsitöölise, kes töötavad omaette. Tiserite üldstreigi toetuseks tiserid-käsitöölised on keeldunud müütmast mööblit vaheltkauplejai-

le, et sellega takistada ettevõtjaid tellimiste täitmisel ja raskendada nõudmise rahuldandmist mööbliga.

Streikijad nõuavad kõigepealt kollektiivlepingu sõlmimist, s. o. ühtlaseid töö- ja teenistustingimusi kõigi tiserite kohta kõigis ettevõtetes. Seni puudus tiseritel kollektiivleping ja töölepingud sõlmiti iga tööle võetava töölisega eraldi. Seetõttu palgatingimused (ühel ja samal ametalal) olid üksikutes ettevõtetes ning ühes ja samas ettevõttes suuresti lahku minevad vastavalt isiklikult sõlmitud kokkulepetele. Kollektiivlepinguga tahetakse se-

da vältida. Tislerid nõuavad pealeselle tunnipalga alammääraks 40 snt, töökaitseaduste täitmist, tunnipalga reguleerimist jooksvalt, vastavalt elumaksumuse liikumisele (Riigi Statistika Keskbüroo arvutuste kohaselt) jne. Juhul, kui tislernermeisterid on nõus kutseoskusest nõrgematele tislernerite maksma teistega ühtlast palka, on tislernerid nõus üldiselt alandama palgaalammäärat normi.

Tislernerite teenistus on tööpoolest väga mitmekesine. K. a. juuli andmeil vabrikute töökodades töötavad tislernerid jaotusid keskmise tunniteenistuse järgi järgnevalt:

Teenistus tunnis snt	Tööliste jaotus %
kuni 25	11,0
26 — 30	20,0
31 — 35	26,4
36 — 40	23,3
41 — 45	5,4
46 — 50	4,7
50 ja üle	7,7

Selle jaotuse kohaselt on tislernerite teenistus keskmiselt 33,7 snt tunnis. Nii tuleks tislernermeisteritel-ettevõtjatel, streikijate nõudmise rahuldamiseks tösta palganorme tunduvalt. Tislernerite streigikomitee väidab, et tõeliselt teenistusolud on tunduvalt viletsamad

kui näitavad ametlikud arvud. Asi pidavat seisma nimelt selles, et tislerneritöökojad on ruumide poolest kitsad, tellimiste täitmiseks tehakse tublisti ületunnitööd, ületunnid aga jäetakse arvestamata. Nii ametliku tööaja statistika järgi tööpäeva pikkus on vaevalt vaid 8 tundi. Sellest on ka tingitud streikijate peamine nõue töökaitseaduste täitmise suhtes. Tislernerid nõuavad, et ettevõtetes leiaks täitmist 8-tunnilise tööpäeva seadus, et piirataks ületunnitööd ja ületundide eest makstaks 50% võrra kõrgemat tasu, nagu see nähtud ette seaduses. Tislernerid on arvamisel, et juhul, kui leiaks täitmist tööajaseadus, kaoks tislerneritöö alal tööpuudus. Tööd leiaksid vabrikute töökodades ka need tööliised, kes seni valitsenud olude tõttu on pidanud töötama omaette väikestes töökodades, kus puuduliku mehhaniseerimise tõttu tööviljakus on madal ja sissetulek tööst väike. Sellest ongi põhjustatud, et tislernerid-käsitöölised solidaarsuse pärast toetavad tislernerite streiki.

Kuni 30. sept. kollektiivleping oli sõlmitud ühe ettevõtte omanikuga. 1. okt. algasid kollektiivlepingu sõlmimise üle ettevõtete ja töövõtjate esindajate läbirääkimised.

MOOTORSÕIDUKITE ARV 1. SEPT. K. A.

NUMBER OF MOTOR VEHICLES ON SEPTEMBER 1.

Mehaaniliste liiklemisabinõude arv kasvab jõudsasti, nagu näitavad registreerimisasutiste poolt väljaantud sõidulubade kokkuvõtted. Väljaantud lubade järgi oli mootorsõidukeid liikvel 1. septembriks:

1. sept. 1935. a. 1. sept. 1934. a.

Sõiduautosid	2 047	1 765
Autobusi	207	175
Veoautosid	1 538	1 177
Mootorrattaid	1 177	983

Sõiduautosid oli tänavu septembriks 282 auto ehk 15,9% võrra rohkem kui eelmisel aastal samal ajal, autobuste arv kasvas aasta kestel 27 ehk 15,4% võrra. Veoautosid tuli juurde arvult 160 ehk 13,5% ja mootorrattaste arv on tänavu suurem eelmisest 194 ehk 16,4% võrra. Kasvasid enam seega veoabinõud inimeste liiklemise alal.

Kuni 1000 km. läbisõitnud mootorsõidukeid tuli liikvele järgnevalt: sõiduautosid 212, autobusi 26, veoautosid 161 ja mootorrattaid 134.

RAHANDUS

PANGAD AUGUSTIS. — BANKING IN AUGUST.

Tähtsamate arvete liikumine augustis toimus vastupidises suunas era- ja tähtsamail ühispankadel. Esimesil hoiu- ja laenuarved

koondusid ning viimaseil paisusid. Ehkki asetleidnud muutused olid võrdlemisi väikese ulatusega, avaldub neis siiski teatud ärielu

Pankade arvetesets (1000 kr.) — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 kr.).

	31. august 1935	31. juuli 1935	31. august 1934	Muutus — Change	
				augustis 1935	1. IX 34— 31. VIII 35
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	40 828	41 147	33 832	— 819	+ 6 996
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	11 110	11 250	12 223	— 140	— 1 113
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	7 784	7 349	9 378	— 65	+ 1 594
Laenud — Loans	53 639	54 220	51 617	— 581	+ 2 022
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	2 404	2 421	2 059	— 17	+ 345
Garantiid — Guarantees	6 402	6 471	3 999	— 69	+ 2 408
Väärtpaberid — Securities	2 440	2 366	1 666	+ 74	+ 774
Kassareserv — Cash reserves	5 939	6 086	3 741	— 147	+ 2 193
TAHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	81 563	31 489	25 323	+ 64	+ 6 225
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	667	818	672	+ 51	+ 95
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 083	2 149	2 958	— 66	+ 873
Laenud — Loans	26 055	25 969	23 278	+ 368	+ 2 777
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	675	895	1 012	— 220	+ 337
Garantiid — Guarantees	669	981	578	— 12	+ 96
Väärtpaberid — Securities	2 304	2 181	1 366	+ 173	+ 988
Kassareserv — Cash reserves	6 802	6 954	4 687	— 152	+ 2 115

elavnemistunnuseid. Sügishooaja lähenedes hakatakse jälle täiendama kaubaladusid ja sellest tingitud rahavajaduse suurenemine ilmneb osalt intensiivsemas laenudekasvus (ühispangad) ehk võrreldes eelnevate suvekuudega vähenenud laenude koondumises (aktsiapangad) ning osalt hoiuste äravoolus (aktsiapangad) ja vähenenud kasvus (ühispangad). Äri- ja ka pangategevuse areng järgnevail kuul oleneb teatud määral tänavuse põllusaagi lõplikust kujunemisest ja selle realiseerimisvõimalusist, mis omakorda mõjutab määravalt põllumehe ostujõudu.

Erapankade hoiuste väljavool, mis üldsummas andis 319 tuh. kr., toimus ainult jooksvate arvete osas (—477 tuh. kr.), kuna tähtajalised hoiused ja konto-korrentarvete krediitsaldod samal ajal kasvavad pisut. Sellest järeldame, et äritegevuse kokkutõmbumisel suve algul pankadesse valgunud summad nüüd jälle tõmmatakse tagasi äriühingute poolt. Kapitalitarviduse suurenemine ilmnes ka võörkapitali arvete liikumises, nimelt rediskondi ja võlaarvete kasvus sisemaal (+248 tuh. kr., peamiselt keskpangas) ning sisemaa korrespondentarvete koondumises (Loro —274 tuh. kr.). Samal ajal vähenes välisrediskont 313 tuh. kr. teatud krediitide tagasisalgumise tõttu ja suures väliskorrespondentide arve (pass.) 130 tuh. kr. Pankade kasutada olev võörkapitali kahanes erapankadel üldsummas 524 tuh. kr. ja

kasvas tähtsamatel ühispankadel 49 tuh. kr., kusjuures kasv toimus hoiuste (+64 tuh. kr., peamiselt tähtajalised) ja korresp. arvete osas (+51 tuh. kr.). Era- ja tähtsamate ühispankade hoiused kokku vähenesid augustis 255 tuh. kr. Koondumine toimus pankadevaheliste summade osas, kuna teised hoiused paisusid samal ajal 209 tuh. kr. Erapankade poolt antud laenud vähenesid 581 tuh. kr., millest suurem osa langes konto-korrentlaenude ja väiksem osa välisvekslite arvele. Antud krediidi üldsummas vähenesid erapankadel 530 tuh. kr. (sellest garantiid —69 tuh. kr., mitm. deebitorid +137 tuh. kr.) ja ühispankadel suurenesid 159 tuh. kr. Ühispankade krediitide kasvu põhjustas vekslidiskondi ja kaubanduslike konto-korrentlaenude tõus. Kassareservid vähenesid erapankadel (—147 tuh. kr.) kui ka tähtsamatel ühispankadel (—152 tuh. kr.).

Võrreldes eelmise aasta sama ajaga hoiused on suurenenud erapankadel 6996 tuh. kr. ja ühispankadel 6225 tuh. kr. ning võörkapitali üldsumma vastavalt 4289 tuh. kr. ja 5447 tuh. kr. Samal ajal krediitid kerkisid erapankadel 5066 tuh. kr., sellest garantiid ja mitmesugused deebitorid 2699 tuh. kr. ning ühispankadel vastavalt 2566 tuh. kr. ja 126 tuh. kr. Kassareservi kasv moodustas erapankadel 2198 tuh. kr. ja ühispankadel 2115 tuh. kr., sellest suurem osa langes pankadevaheliste hoiuste arvele.

LAEVANDUS

VAIDLUSED MAAILMA LAEVANDUSE RATSIONALISEERIMISE ÜMBER. DISCUSSION ON RATIONALISATION OF WORLD SHIPPING.

Üksmeelselt tunnustatakse, et maailma laevanduse tervenemine sõltub peamiselt rahvusvahelise kaubanduse elavnemisest. Kuid ka sel juhul, kui tulevikus tulekski arvestada rahvusvahelise kaubaringvoolu suurenemisega, peetakse tarvilikuks maailma kaubalaevastiku tonnaaži vähendamist. Maailma laevanduse ratsionaliseerimise küsimuse tähtsusele vihjavad mitte üksnes rahvusvahelise erikonverentsi kokkukutsumine, vaid ka Briti valitsuse nõudmised oma riigi laevanduse suhtes kehtimapanud subventsi põhjal. Briti valitsus seadis tingimusena, et Inglise laevandus püüaks saavutada riikidevahelist kokkulepet laevanduse seisukorra parandamise ja ratsionaliseerimise küsimuses.

Nagu teada, Inglise laevaseltsidel läks korda saavutada riikidevahelist kokkulepet minimaalse prahimaksustamise alal Rio de la Plata, Sant-Laurent ja Austraaliaga. Kuid Inglise laevanduse esindaja P. M. Hill'i arvamise järgi, mille ta väljendas rahvusvahelise kaubanduskoja kongressil, need minimaalsed prahimaksud garanteerivad ainult eksistentsmiinimumi. Eluvõõra seisukorra iseloomustamiseks näitas Hill, et harilikul Inglise laeval L.-Ameerikast ühe tonni teravilja toomise brutto-kulude katteks on vajalik veomaks 16/6 d. (protsentide maksmine ja amortisatsioon arvestamata). Kuid see maks k. a. alguks oli tegelikult ainult 11/- d. Aga ülalmainitud kongressil rõhutas sama Hill, et need veel soodsamad prahimaksud võivad ainult täiendada kaubaveo tonnaaži ratsionaliseerimisel, kuid mitte asendada seda. Kongress oli samal arvamisel ning oma resolutsioonis meretranspordi suhtes esijoones mainib ratsionaliseerimist, s. o. maailma kaubalaevastiku tonnaaži vähendamist ja alles siis kõneleb soodsama ja stabiilsema prahimaksustamise tarvidusest.

Rahvusvahelisel laevanduse (õigem laevaseltside) konverentsil Londonis s. a. oli juba esitatud sarnane laevanduse ratsionaliseerimiskava, mis oli töötatud välja inglaste aktiivsel osavõtul. See kava, nagu teada, näeb ette sundmaksude võtmise tegevusesolevateit

laevadelt. Fondist, mis kujuneks neist maksudest, maksetakse välja neile laevaomanikele, kes on kõrvaldanud oma laevad liikvelt. Kuid osa mõjurikkaid Inglise laevaseltsi asus opositsiooni ja peamiselt sundmaksude põhimõtte vastu, ning konverents lõppes tagajärjetult. See kava vaadatakse nüüd ametlikult läbi ja järgmisel rahvusvahelisel laevanduse konverentsil, mille kokkukutsumine lükatakse ikka edasi, tuleb uuesti arutusele laevanduse ratsionaliseerimise probleem.

Seepärast nüüd selle küsimuse ümber käib elav vaidlus. Nii näiteks selle küsimuse läbi vaatamisel ülalmainitud rahvusvahelise kaubanduskoja kongressil tehti ettepanek seada sisse rahvusvaheliste konverentside süsteem, millised tegeleksid regulaarse ja juhusliku iseloomuga laevade liikumise küsimustega, kusjuures need konverentsid peavad seisma riikliku kontrolli all.

Edasi augusti algul Inglise Furness, Whity & Co peakoosolekul üks Inglise laevanduse juhte lord Essendon kõneles laevanduse raskustest, eriti kriipsutades alla maailma laevanduse ratsionaliseerimise vajadust. Tema astus välja ettepanekute vastu, mis olid tehtud viimasel ajal ning tagasid laevanduse endisse olukorda jätmist, s. o. et laevaühingud ise võitleksid raskustega edasi, või reserveerida kogu Briti kaubandus Briti kaubalaevastikule. Lord Essendon'i arvates esimene ettepanek on vastuvõtmata seepärast, et siis väiksemad ja nõrgemad laevaseltsid peaksid katkestama oma tegevuse, s. o. enamuse eksistents oleks hävitatud ja vähesed võiksid edasi tegutseda. Teine ettepanek langeb ära, sest Inglise laevu, mis teenivad teisi riike, on rohkem kui teiste riikide laevu, mis varustavad Inglise laevatranspordiga. Tema arvates kõik kõneleb ratsionaliseerimiskava kasuks, mis näeks ette kõrvaldada liikvelt 10% kogu maailma kaubalaevastikust. Veidi teisiti kujuneks asi, kui võtta arvesse ainult nende laevaseltside tonnaaž, mis oli esitatud rahvusvahelisel laevanduse konverentsil, s. o. jaanuaris.

Teadaandest, mis lord Essendon tegi rah-

vusvahelisele kaubanduskojale Pariisis, järgneb, et saavutada rahvusvahelise laevanduse konverentsi arvatavaid tagajärgi, on vaja liikvelts kõrvaldada 20% konverentsil esitatud tonnaažist.

Viimasel ajal vaidlus maailma laevanduse ratsionaliseerimisest võttis juba konkreetse kujuga, Briti laevanduskoja deklaratsioon näitab, et Inglise laevaseltside vahel on saavutatud üksmeel rahvusvah. laevanduse ratsionaliseerimise vormis. Seega on kõrvaldatud

Inglise laevatühisuste seast lahkkelid, mis olid jaanuari konverentsi tagajärjetuse ning uue konverentsi kokkutuleku alatise edasliikukamise põhjuseks.

See konverents leiab aset lähemas tulevikus, nüüd langeb ära laevanduse sundkorras ratsionaliseerimise moodus ning läbirääkimiste aluseks võetakse vabatahtlik maailma kaubalaevastiku tonnaaži vähendamine, millele seisukohale asus rõhuv enamus Inglise laevaseltside.

TALLINNA SADAM 21.—28. SEPT. K. A. — TALLINN HARBOUR.

Möödunud nädalal jäi laevade liikumine Tallinna sadamas märksa väiksemaks eelmistest. Eriti vähe tuli sisse välissõidust tramp-laevu, ainult 11 laeva; laevaliiniid töötavad endises ulatuses ja liinilaevu tuli sisse nagu harilikult, nimelt 19 laeva. Soomest tuli 12 laeva, neist 8 liinilaeva. Liinilaevad tõid 133 tn. segakaupa ja 221 reisijat, tramp-laevad tulid sisse moonu võtma. Saksast tuli 4 liinilaeva 578 tn. segakauba ja 20 reisisjaga. Rootsist tuli üldse 3 laeva, neist üks tramp-laev remonti ja 2 liinilaeva tõid 64 tn. kaupa ja 32 reisisjat. Inglisest tuli kolm laeva, 1 tramp-laev 369 tn. heeringatega ja liinilaevad 270 tn. segakaubaga. Liinilaevad tulid veel Belgiast ja Lätist vähese kaubaga. Tramp-laevad tulid peale nimetatute ühend-

riigest 1 laev 3200 tn. väävliga, Taanist 1 laev 12 tn. soolatud tursaga ja Venest 3 laeva, milledest 1 laev tõi 1100 tn. soola, teised aga tulid moonu võtma.

Väljus välissõitu 16 liinilaeva ja 11 tramp-laeva. Viimased läksid enamasti kõik laadimata. Soome läks 8 liinilaeva ja 4 tramp-laeva; liinilaevad viisid 150 tn. segakaupa ja 263 reisisjat, ühel tramp-laeval läks 88 tn. vanaranda. Saksa läks 3 liinilaeva vähese kaubaga ja 39 reisisjaga. Rootsi läks 1 liinilaev 50 tn. kaubaga ja 30 reisisjaga ja 2 tramp-laeva laadimata. Inglise läks üldse 4 laeva, neist 3 laaditud. Belgiasse läks 1 liinilaev 103 tn. segakaubaga. Ülejäänud 4 laeva väljusid laadimata, neist 2 Riiga, 1 Leningradi ja 1 Norrassa.

VALUUTAHINNAD.

EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest				1 £ eest \$,	
	Eesti krooni				Saksa mk. jne.	
	30. IX. 1935		24. IX. 1935		30. IX. 1935	24. IX. 1935
Ost	Müük	Ost	Müük			
\$ (dollar) . . .	368	376	368	376	4,9118	4,9212
£ (Inglise n.) . .	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark . .	137,00	140,50	137,00	140,50	12,205	12,223
Soome mark . . .	7,98	8,10	7,98	8,10	228,90 ¹⁾	228,87
Prantsuse fr. . .	24,25	24,55	24,25	24,55	74,54	74,63
Belgia belga . . .	62,20	62,20	62,25	62,25	29,08	29,105
Helveetsia fr. . .	119,60	121,10	119,66	121,15	15,11	15,142
Itaalia liir . . .	29,65	30,15	29,80	30,30	60,25	60,31
Eesti kroon . . .					18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon . . .	93,40	94,60	93,40	94,60	19,395	19,398
Taanii kroon . . .	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon . . .	90,95	92,15	90,95	92,15	19,905	19,908
Tšehhoslov. kr. . .	15,20	15,50	15,20	15,50	118,75 ¹⁾	118,81
Hollandi kulden . .	248,95	251,95	248,75	251,75	7,265	7,2875
Läti latt . . .	110,00	112,50	110,00	112,50	15,00 ¹⁾	15,00
Cerv. rubla . . .					5,675 ¹⁾	5,692
Austria šilling . .	69,65	71,05	69,65	71,05	26,00 ¹⁾	26,00
Ungari pengő . . .	69,80	70,80	69,40	70,40	26,12 ¹⁾	26,12
Poola zlot . . .	61,20	62,10	61,20	62,10	29,37 ¹⁾	29,50
Leedu liti . . .	61,20	62,10	61,20	62,10		
Danzigi kulden . .	69,80	70,80	69,40	70,40		

¹⁾ 28 IX 1935

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas:		1935. a. I. I kuni 29. IX	1934. a. I. I kuni 30. IX	1933. a. I. I kuni 1. X
	28./IX- 29./IX 1935	16./IX- 22./IX 1935			
VOI (tonni)	331,2	411,8	8278,4	7897,9	7240,5
Butter (tons)					
Sellest:					
Saksa . . .	159,4	232,5	3160,0	2255,4	2744,7
Inglise . . .	171,9	178,3	4800,3	5478,2	3766,0
Belgiasse . . .	—	2,5	42,3	15,4	212,5
Soome . . .	—	—	—	2,1	209,7
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
Eggs (1000)	2327	1320	38449	28065	14791
Sellest:					
Inglise . . .	196	183	21625	17878	5984
Saksa . . .	1973	1138	18113	7006	5228
PEBKON					
(tonni) —					
Bacon (tons)	42,5	106,3	1604,7	1842,9	2276,6
LINA (tonni)					
Flax (tons)	27,9	48,2	4239,3	2976,9	2622,7
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	2880,1	2117,6	1651,0
Belgiasse . . .	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome . . .	—	—	134,9	89,3	110,3
Saksa . . .	27,9	48,2	1092,3	526,8	11,4
Prantsusse . . .	—	—	10,3	60,5	50,2

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. II.	23/IX	9/IX	%	August		English Nomenclature see No. II.	28/IX	16/IX	%	August	
	29/IX	15/IX		1935	1934		29/IX	23/IX		1935	1934
	1935	1935		+—	+—		1935	1935		+—	1935
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas börsikom. noteeritud järgi (kr. kv)											
Teravili, jahu ja kartul											
1. Rukis	12,63	12,55	+3,6	11,63	10,38	70. Searasv, sulatamata	75	60	+25,0	59	60
2. Nisu	14,25	14,25	0	13,50	16,75	71. " sulatatud	90	75	+20,0	70	104
3. Oder, õlle	—	—	—	—	15,00	72. Loomarasv, sulatamata	50	50	0	50	57
4. " sõda	—	—	—	—	—	73. " sulatatud	70	60	+16,7	63	74
5. Kaer, "	—	—	—	—	8,75	74. Heeringad, soolatud	45	45	0	50	50
6. Rukijahu	14,18	14,08	+1,1	13,53	12,28	75. Raimed, värsked	25	25	0	18	13
7. Rukkipuul	21,25	21,00	+1,2	20,83	20,62	76. Kilud	—	—	—	12	18
8. Nisupüül (kõrgem sort)	38,50	32,00	+4,7	24,50	30,50	77. Riis	75	75	0	60	50
9. Kartulid, ekspord	—	—	—	—	—	78. Manna	40	40	0	40	50
10. " piirituse	—	—	—	—	—	79. Kartulijahu	25	25	0	25	25
11. " vabriku	—	—	—	—	—	80. Suhkur	43	43	0	44	44
Pihmasaadused ja kunstvõi											
12. Juust šveitsi (kg)	1,30	1,30	0	1,23	1,10	81. Sool	8	8	0	5	6
18. Margariin	0,70	0,70	0	0,65	0,62	82. Ristikhein	6,1	5,5	+10,9	4,6	4,6
Koloniaalkaubad											
14. Suhkur	42,13	42,13	0	42,76	42,88	83. Aasahein	4,3	4,3	+7,0	3,5	3,8
15. Sool, Vene	2,50	2,50	0	2,50	3,80	84. Põletispuud, kase (m*)	450	450	0	498	492
16. " Saksa	2,50	2,50	0	2,50	3,65	85. " männi	300	300	0	352	352
17. " Inglise	2,50	2,50	0	2,50	—	86. Petrooleum (lt)	11	11	0	12	—
18. Riis, Burma II	45,00	45,00	0	45,00	43,88	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
19. Tee, Or. Pek., Tseilon (kg)	5,75	5,75	0	5,75	5,75	Rukis — (kr. kv.)					
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,68	4,68	0	4,68	4,75	87. Hamburg (La Plata)	7,80	7,72	+1,0	6,43	—
21. Heering., S. Matties (tünn)	35,00	35,00	0	35,00	35,50	88. Chicago	7,06	6,97	+1,3	5,96	11,68
22. " Matfuis	39,00	39,50	0	39,50	35,75	89. Winnipeg	6,16	6,28	-1,9	5,49	9,75
Ehitusmaterjal						Nisu — (kr. kv.)					
23. Telliskiviid (1000 tk.)	40,00	—	—	34,00	35,00	90. Hamburg (Manitoba I)	14,85	15,07	-1,5	13,53	—
24. Tsement (tünn)*	6,45	6,45	0	6,45	—	91. Liverpool	13,00	12,94	+0,5	10,69	11,83
25. Lubl	—	—	—	—	3,38	92. Chicago	13,26	12,24	+0,2	11,93	13,65
26. Tsinkvalge (kg)	0,47	0,47	0	0,47	0,52	93. Winnipeg	12,31	12,66	-2,8	11,32	11,42
27. Ooker	0,22	0,22	0	0,22	0,22	Mais — (kr. kv.)					
28. Värnit	65,50	—	—	66,50	67,00	94. Tallinn	—	—	—	—	—
Metallid						95. Chicago					
29. Raud, sordi	14,00	14,00	0	14,00	—	96. Tallinn	147	144	+2,1	120	77
30. Teras, vedru	25,00	25,00	0	25,00	25,00	97. Kindlustatud hind	180	180	0	128	110
31. Inglise	495,00	495,00	0	495,00	495,00	Või. (snt. kg)					
32. Seatina	36,50	36,50	0	37,17	31,00	98. Taani	230	230	0	196	189
33. Vasikplekk, punane	175,00	175,00	0	183,00	170,00	99. Eesti	—	—	—	161	124
34. " valge	150,00	150,00	0	150,00	163,00	100. Läti	—	—	—	—	123
35. Tsinkplekk	67,50	67,50	0	67,50	67,50	101. Leedu	180	175	+2,9	157	123
Riite ja nahk						102. U-Meremaa					
36. Puuvillanerii, bjas (mir)	0,56	0,56	0	0,56	0,56	Manchesteris.					
37. " mitkjal	0,42	0,42	0	0,42	0,42	103. Taani	232	234	-0,9	195	194
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,03	2,03	0	2,03	2,03	104. Eesti	184	191	+1,6	166	137
39. " Am. nah. I s.	2,38	2,38	0	2,38	2,45	105. Läti	194	191	+1,6	166	135
Kütteained, õlid jne.						106. Soome					
40. Kivisüsi, auru, Newcastle	2,55	2,55	0	2,55	3,60	107. Rootsi	220	220	0	191	173
41. " sepa	2,75	2,75	0	2,75	3,80	108. Saksa margivõi	356	356	0	399	367
42. Põlevkivi, I-a s.	0,80	0,80	0	0,80	0,85	109. Peen meiereivõi	348	348	0	380	357
43. Turvas	0,33	0,33	0	0,33	0,33	110. Meiereivõi	337	337	0	349	347
44. Põlevkiviõli	4,90	4,60	0	4,60	5,25	111. Kopenhaagenis. — Taani	186	186	0	152	144
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,25	10,25	0	10,00	10,50	Peekon. (snt. kg)					
46. Petrooleum, Vene ja Am.	10,25	10,25	0	10,75	12,00	112. Tallinn 80 — 72 kg I s.	68 ³⁾	65 ²⁾	+4,6	67	74
47. Bens., R.-põlevk. segab. (lt)	0,26	0,26	0	0,26	0,27	113. " { 55,5 — 59,5 " "	63 ²⁾	60 ²⁾	+5,0	62	69
48. " välvasmae, I sort "	40,00 ²⁾	40,00 ²⁾	0	40,28	40,29	114. " { 72,5 — 75,0 " "	59 ²⁾	56 ²⁾	+5,4	58	65
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
49. Rukis	—	—	—	—	—	Londonis (kõrgem not.)					
50. Nisu	—	—	—	—	—	115. Taani	159	152	+4,6	158	167
51. Oder	—	—	—	—	—	116. Eesti	153	144	+6,2	144	160
52. Kaer	—	—	—	—	—	117. Läti	152	143	+6,3	142	159
53. Rukijahu	12,0	12,0	0	9,9	18,0	118. Leedu	153	144	+6,2	143	160
54. Rukkijahu	2,19	2,08	+5,3	18,5	12,2	119. Rootsi	155	146	+6,2	150	160
55. Kartulid	3,2	3,5	-8,6	4,3	3,8	120. Iiri	178	171	+4,1	160	171
56. Piim, II valik	8	8	0	8	8	121. Poola	150	141	+6,4	140	169
57. Lauavõi	160	160	0	139	126	Lina — Võru-Petseri.					
58. Kõigivõi	140	140	0	117	111	*)					
59. Koor, röösk (liiter)	95	90	+5,6	88	90	122. Ristna (R)	102	123	-17,4	123	100
60. " hapu	95	90	+5,6	89	90	123. Hoffsdreiband (HD)	93	118	-13,4	111	92
61. Kanamunad (paar)	9	9	0	8	8	124. Dreiband (D)	84	105	-20,0	105	84
62. Sealiha, keeduliha	65	50	+30,0	48	64	125. Ordini-dreiband (OD)	78	94	-22,3	94	75
63. " praaliha	70	55	+27,3	54	70	126. L. ordin. dreib. (LÖD)	62	83	-25,3	83	67
64. Loomaliha, supiliha	40	45	-11,1	41	35	127. Takuprakk (H)	50	71	-29,6	71	55
65. " praaliha	50	50	0	53	58	Mujal Bestis.					
66. Vasikalha, esim. veer.	50	45	+11,1	41	40	128. Ristna (R)	100	121	-17,4	121	97
67. " tag.	60	60	0	52	51	129. Hoffsdreiband (HD)	91	112	-18,7	114	89
68. Lambaliha, esim. veer.	45	45	0	49	54	130. Dreiband (D)	82	103	-20,4	103	81
69. " tag.	50	55	-9,1	56	63	131. Ordini-dreiband (OD)	71	92	-22,9	92	72
						132. L. ordin. dreib. (LÖD)	60	81	-25,9	81	64
						133. Takuprakk (H)	48	69	-30,4	69	52

1) Ir. Rakvere; 2) 30.IX-6.X; 3) 23.IX-29.IX; 4) 26.VIII-1.IX; 5) 16.IX-22.IX; *) 100 kg.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal jätkus võiturul hindade paranemine. Eelmise nädala Taani võihinna kõvenemisele järgnesid ka Baltimaade võihinnad möödunud nädalal. Nii noteeriti Eesti kui ka Läti võihind Manchesteris 108—110 š cwt eelmise nädala 106—108 š vastu. Taani võihind Londonis jäi püsima endisele tasemele, s. o. 128—130 š cwt. Saksast saadav võihind tõusis möödunud nädalal 126,40 RM-le 100 kg kohta, ehk 7 snt kg-lt. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahetõrgete kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõi hinnaks kr. 1,47 kg. Noteeritud hinnale mõjus vähendavalt (4 snt kg kohta) RM muutus noteerimis- ja raha saabumispäeva kestel.

Seisukorda võiturgudel peetakse edasi kindlaks. Sisseveo vähenemine Inglisse üldise toodangu tagasimineku kui ka teiste importmaade (Saksa) suureneva sisseveo tõttu on võitagavarad Inglises näidanud septembri esimesel poolel tunduvalt vähenemist. Seejuures on tagavarad alla eelmise kahe aasta tagavarade seisuga. Nii oli, näit., 14. sept. võid Inglise külmutusmajades 871 000 kasti 1934. a. 1 725 300 kasti ja 1933. a. sama aja 963 000 kasti vastu. Seega olid võitagavarad käesoleva aasta septembri keskel väiksemad kui 1933. a. 10% ja 1934. a. 50% võrra. Praeguse seisukorra alusel võib väita, et tagavarade vähenemine jätkub edasi ning seega suurenevad hinnaparanemise eeldused.

Või sissevedu Inglisse oli augustis 858 879 cwt möödunud aasta sama kuu 806 021 cwt vastu, vähenedes seega 7% võrra. Käesoleva aasta esimese kaheksa kuu vältel ulatub või sissevedu 6 822 025 cwt-le. Võrreldes

möödunud aasta sama aja sisseveetud võikogusega on käesoleval aastal imporditud võikogus väiksem 4% võrra. Või sissevedu on vähenenud üldiselt Euroopa karjajanduslikest maadest, kuna impeeriumimaadest on või sissevedu suurenenud. Seejuures on impeeriumimaade, s. o. peamiselt ookeanitaguste karjajanduslike maade võistlusvõime Englise võiturul suurenenud. Nii on impeeriumimaade võikoguse osatähtsus tõusnud 57%-le möödunud aasta 54% vastu.

Või sisseveo vähenemine Inglisse on peamiselt põhjustatud sisseveo suurenemisest Saksa. Kuna Saksas on võitootmine alanud hooajalist langust, ei suuda praegu turulolev kogus rahuldada küllaldaselt nõudmist. Seetõttu on Saksa vastavas ajakirjanduses leida märkmeid või sisseveo suurendamise kavatsusest. Käesoleva aasta kaheksal kuul on juba Saksa veetud võid enam 48% võrra kui möödunud aastal samal ajal.

Meie siseturul on võihinnad juba kahanevad eksportvõi hinnanoteeringu tõusule. Nii maksus möödunud nädalal või snt kg: Tallinnas — lauavõi 160 snt, köögivõi 135—145 snt, Tartus — lauavõi 145—163 snt, köögivõi 120 kuni 138 snt, Viljandis lauavõi 160 snt (kaupl.), köögivõi 125—135 snt, Pärnus — lauavõi 165 snt (kaupl.), Valgas — lauavõi 155—165 snt, köögivõi 130—140 snt, Rakveres — lauavõi 160, köögivõi 125 snt ja Narvas — lauavõi 160—170 snt ja köögivõi 140 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 2 744 tünni ja Inglisse 2 513,5 tünni. Tuleval nädalal aga Saksa veetud võikoguse osatähtsus loodetavasti väheneb.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kõvenemistendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering tõusis 5 š võrra tsentnerilt 86 š-le tsentner. Hindade kõvenemine on tingitud osalt peekoni pakumispinge lõdvenemisest, sest enamik riike olid peekoni kvote arvel saatnud ette, mille tõttu peekoni sissevedu septembri viimasel nädalal tunduvalt langes. Hindade tõus väliseturul ja siseturul võimaldas tõsta peekonisigadenoteeringut 3 snt võrra kg-lt. Käesoleval nädalal

maksavad eksporttapamajad peekonisigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	68	63	57	51
55,5 — 59,5 „	63	59	53	47
72,5 — 75 „	63	59	53	47
75,5 — 80 „	59	55	52	46

Peekoni sissevedu Inglisse langes augustis 618 215 tsentnerile 629 715 tsentneri vastu läinud aastal ehk 744 299 tsentneri vastu

1933. a. augustis. Esimese 8 kuu sissevedu vähenes 4,7 milj. tsentnerile 5,2 milj. tsentneri vastu eelmisel aastal ehk 6,3 milj. tsentneri vastu 1933. a.

Nagu eelpooltoodud arvudest selgub, on Inglise turu maht kahe aasta jooksul vähenenud 1,6 milj. tsentneri võrra, mis vastab ligikaudu sama arvu sigadele.

Viimase sigadeloenduse andmeil, mida Taanis toimetati käesoleva aasta augusti lõpul, selgub, et sigade arv näitab Taanis jälle tõususuunda. Sigade arv ületab 6% võrra läinud aasta taseme. Vastavalt sigade arvu

suurenemisele on oodata Taanis tapmiste arvu tõusu tuleva aasta esimesel poolel.

N. Venesse saadeti möödunud nädalal 167 nuumatud elussiga. N. Venesse saadetavate sigade keskmine kaal ületab 200 kg, kuid üksikute sigade kaal ületab 300 kg. Seega saadetakse N. Venesse peamiselt raskeid pekisigu. Kergete pekisigade eksport Saksa algab käesoleva nädala algul. Selle ootel on sigade tapmiste arv eksporttapamajades langenud alla hariliku taseme, mis tõendab seakasvatajate hoogsat ettevalmistust elussigade ekspordiks Saksa.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna lihaturul elusveiste ja veiseliha hinnad jäid suuremate muutusteta püsima. Hinnas nõrgenesid ainult lahjemate sortide hinnad ja selle põhjuseks oli väga rohke pakumine maalt ja teistest linnadest sissetoodud tapetud lihale, mida sagei alaväärtuslikuse tõttu müüakse alla hinna. Nuumveiste lihast maksti 27—37 snt, keskmistest 20—26 ja lahjadest 16—20 snt. Tapetud sissetoodud liha maksub 13—25 snt kg. Eluskaalud vastavalt sordile 15—23 snt kg. Hinnad püsivad.

Vasikate pakumine väheldane. Kõvenesid kõigi sortide hinnad. Nuumvasikad maksusid 49—60 snt, keskmised 33—45 snt ja lahjad 35—38 snt. kg. Üksikjuhtudel kui vasikas eriti rammus ja kõrgeväärtuslik, maksti ka vasikalihaga kuni 65 snt. Eluskaalu alusel turustades maksusid nuumvasikad 40—45 snt, keskmised 28—30 snt ja lahjad üle 20 snt kg. Hinnad püsivad.

Lammaste pakumine rohke, kuid elava nõudmise tõttu hinnad isegi siseturul kõvenesid. Eksportlammaste lihahinnad lõdvenesid 2 snt kg-lt. Nende hinnaks tapakaalu alusel turustades noteeriti 68—73 snt kg ja eluskaaluhinnaks franko saatejaam 26—31 snt kg. Eksporditakse ainult kergete lammaste tapakaaluga kuni 18 kg ja eluskaaluga

umbes kuni 40 kg. Siseturul maksus lambaliha 28—40 vastavalt rammususele. Eluskaalu alusel turustades makstakse praegu maal 18—25 snt kg. On loota hindade püsimist.

Sealiha pakumine väheldane. Sealiha hinnad tõusid väga tugevalt. Septembri algnädala hindadega praeguseid hindu võrreldes on tõus kuni 25 snt kg. Nädala lõpul maksti rasvasigadest kuni 69 snt kg. Praegu on kõigi sealihasortide hinnad peagu ühel tasemel. Kuna möödunud nädala lõpul hinnad tõusid harukordselt ja ebareaalselt kõrgele, võis juba käesoleva nädala esmaspäeval märkida tugevat nõrgenemist. Nii maksus sealiha esmaspäeval 52—60 snt kg. On loota, et sealiha hind kestvalt jääb pikemaks ajaks püsima 50—60 snt kg piiridesse. Eluskaalu hinnad 38—45 snt kg.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg.)

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalihaga	Lambaliha
Tartu	49—58	17—30	30—48	30—38
Viljandi	40—42	28—30	30—35	32—33
Pärnu	40—45	20—32	30—40	25—35
Valga	45—50	30—35	30—40	28—32
Rakvere	48—53	25—40	20—40	35—40
Narva	55—65	30—40	40—50	35
Haapsalu	40—50	25—30	25—28	30—35
Kuressaare	38—42	42—48	35—40	38—42

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Möödunud nädalal oli seisukord Inglise kanamunaturul tildiselt valksam eelmisest nädalast. Kõvenenud hindade tõttu oli munade nõudmine tagasihoidlik, mis ka mõningate maade munahindade liikumises põhjustas väikese tagasimineku.

Kuna Inglise sisemaa munatoodang näitas möödunud nädalal isegi tõusu, nõrgenesid ka sisemaa munahinnad. Seevastu aga Taani munahinnad kõvenesid 3 pensi s. saja (120 tk.) kohta, sest Taanist on munade pakumine jäänud juba väikeseks. Kuigi Eesti mu-

nahinna noteering Londonis puudus, arvestati meie eksportmunade hinnanoteerimisel 3 pensilise langusega 120 tk-lt. Arvestades Saksast ja Inglisest saadava hinnaga kui ka väljaveetud munakoguste vahetõrjadega, oleks meie eksportmunade hinnanoteering 70 snt kg. Kuna aga 50% hinnast, mis on üle 60 senti kg-lt, läheb hinnakindlustamisfondi, noteeriti meie eksportmunade hinnaks 65 snt kg franko kogumispunkt. Seega on eksportmunade hinnanoteering 2 snt madalam eelmisest noteeringust. Selle järgi mak-savad eksportörid vähemalt:

50 gr rasketest munadest	kr. 0,31	kümme ehk 6,2	snt paar
55 " " "	" 0,35	"	7,0 " "
60 " " "	" 0,39	"	7,8 " "

Kanamunade sissevedu Inglisse kui tähtsamale munaturule oli augustis 1694177 suurt sada (120 tk.), vähenedes seega 1%

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad möödunud nädala kohta noteeriti 30. sept. s. a. endised. Nii maksus: I valiku rõõskpiim müügil — piimakauplustele 8—9 senti ja piimatööstustele 7 senti liiter. II valiku rõõskpiim maksus kauplustele 7 senti ja piimatööstustele 5,5—6 senti liiter Tallinnas.

Käesoleva nädala teisipäevast tõsteti piimäärde poolt odavamate piimaliikide hinda 1 senti võrra liitrit. Loodetavasti maksetakse ka piimatootjatele selle võrra enam.

Piimahinnad on suvest alates püsinud ühel tasemel, kuna võihind vahepeal on palju tõusnud. Viimane võihinna noteering oli 147 senti või kg. Praegune keskmine tööstuskulu piimaühingus oli 1 kg. või kohta 25 senti; seega saadakse 1 kg. või eest piimatootjale maksta 122 senti. Piima, milles rasva 3,5%, läheb 1 kg. või valmistamiseks 24,5 liitrit, seega saab võirasva arvel piima liitrist ümmarguselt 5 senti. Siia tuleb lisaks veel lahja piima ehk lõssi hind, mis teeb välja 1,5 senti liitri kohta (kaseiini valmistamisel saab praegu lõssi liitrist 1,2—1,5 senti, samuti, kui sõõta lahja piim sigadele, saame ligikaudu arvestada 1 liitri lõssi eest 1,5 senti). Kokku saame piimahinnaks, mida praegu karjapidaja piimaühingusse 3,5% piima viies saab — 6,5 senti liiter.

võrra, võrreldes möödunud aasta sama kuu sisseveoga. Käesoleva aasta esimesel kaheksal kuul tõusis kanamunade sissevedu Inglisse 12 303 000 s. sajale, möödunud aasta sama aja 11 998 583 s. s. vastu. Kogu munade sissevedu käesoleval aastal osutub seega 3% võrra suuremaks, eelmise aasta omast. Kanamunade sissevedu Inglisse on suurendanud Hollandi, Belgia, Eesti, Leedu, Läti, Rumeenia ja Ungari, kuna teistest munatootjatest maadest sissevedu on vähenenud, võrreldes eelmise aastaga.

Siseturul on kanamunade hinnad vähe kõvenenud, kuna tootmine ja seega ka pakikumine on läinud tagasi. Nii maksusid möödunud nädalal keskmise suurusega kanamunad snt paar: Tallinnas 10—12 snt, Tartus 12—13 snt, Viljandis 11—13 snt, Valgas 11—13 snt, Rakveres 11 snt ja Narvas 11—12 snt paar.

Nagu näeme aga ülaltoodud noteeritud hindadest, sai karjapidaja II valiku piimast linna tuues 7 senti liiter. Linnatoomisel on veokulud kindlasti suuremad kui on seda kohalikkude meiereisse viies, samuti ka ajakulu suurem. Seda lisakulu võib peagu arvestada keskmiselt 1-le sendile. Seega saadi isegi linna kauplustele müües ½ senti piima liitrist vähem kui piimaühingusse viies.

Piimatööstustele anti piima 5,5—6 sendiga liiter, see on hoopis vähem, kui saab selle piima eest, mis läheb või valmistamiseks. Nagu Põllutöökajale tulnud teadetest näha, maksid mõned väiksemad piimatööstused, kes piima Tallinnas edasi müüvad, isegi ainult 4 senti liitrist piimatootjale. Ja selle hinna juures leidis müüjaid. Kasulikum oleks kindlasti piima viia meiereisse või valmistamiseks, või kui meiereid lähedal pole, valmistada võid kodusel teel. Siis väheneks ka piima pakkumine Tallinnas ja hind tõuseks normaalsele tasemele.

Teistes linnades maksti väikemüügil lahtise I valiku rõõskpiimast: Pärnus 10 snt., Viljandis 9—10 snt., Narvas 7—9 snt. ja II valiku rõõskpiimast: Tartus 6—8 snt., Narvas 6—8 snt., Pärnus 9 snt., Valgas 7—8 snt. ja Rakveres 8 snt. liiter. Paldiskis 7 snt., Kuressaares 8 snt., Haapsalus 6—7 snt.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalane teraviljaturg näitas edasi paranemistendentsi. Nisuturul püsib hea nõudmine Kanada nisule, samuti on ostud suurenenud järjest ka Venest. Möödunud nädalased noteeringud olid järgmised kr. kv (sulgudes eelmise nädala hinnad):

rukis: Chicago 7.06 (6.97), Winnipeg 6.16 (6.28), Hamburg (La Plata) 7.80 (7.72);

nisu: Chicago 13.26 (13.24), Winnipeg 12.31 (12.66), Hamburg (Manitoba I) 14.85 (15.07), Liverpool 13.06 (12.94);

mais: Chicago 12.06 (11.75).

Rukkiturul näib olukord üldiselt muutuvat lahedamaks, sest Poolas, kui tähtsam as rukkist eksportijas riigis, käesoleva aasta toodang kujuneb umbes möödunud aastasele võrdseks, kuid siinjuures tuleb arvestada sellega, et sealne käesoleva aasta loomasöödasosa on möödunud madalam ja puuduv osa tuleb katta muu viljaga, mille järeldusel arvatakse, et rukkiekспорт väheneb.

Maisihinnad näitavad paranemist peamiselt nisuhindade tõusu kui ka suureneva nõudmise tagajärjel.

Siseturul on viimasel ajal hakanud tõusma toiduvilja hinnad ja parema kvaliteedilise rukkiahind kõigub 12—14 snt ja nisul 15—17 snt vahel kg, — seega ületab vabaturuhind riikliku kindla kokkuostuhinna rukkil 1—2 snt ja nisul 1—3 snt. Terade hinnatõusust olenevalt on tõusnud ka jahude hind, milline omakorda oli osaliseks põhjuseks valmistootete möödunud nädalasele hinnatõusule. Viimase noteeringu järgi maksus Puhk ja Poegade veskis: rukkijahu 13.70—14.50, rukkijahu

püül 22, nisujahu (pehme-sõre) 23—33 kr. kv; A.-s. Rotermani tehastes: rukkijahu 14—14.50, rukkijahu 19.50—21.50, nisujahu 22—34 kr. kv.

Alates 23. septembrist lasevad A.-s. Rotermani tehased müügile 2 kg rukkileiva 31 snt (seni 28 snt), 4 kg-se 60 snt (seni 55 snt), 1 kg sepiku ja peenleiva 25 snt (seni 21 snt). Väljamüügihind kujuneb keskmiselt 2 snt võrra kg-lt kallimaks ja tõuseb rukkileival seniselt 15 sendilt 17 sendile.

Väiketööstuste saaduste hinnad on järgmised: 4 kg rukkileib 65 snt (varem 60 snt), 2 kg sepik 60 snt (varem 55 snt), 2 kg peenleib 60 snt (varem 55 snt). Väljamüügihind oli seni rukkileival 16 snt, nüüd 18 snt.

Põllupidajatelt käesoleva aasta lõikusest pakutud rukki ja nisu vastuvõtuks on moodustatud 11 toimkonda, mis kujundatakse Majandusministeeriumi ametnike juhtimisel. Riikiik teraviljaost algab 7. okt. ja lõpeb 10. dets. Toimkonnad alustavad tegevust järgmiselt: Tartu 7. okt., Lepassaare-Võru 7. okt., Palupera-Valga 8. okt., Nõo-Irboska 8. okt., Elva-Jõgeva 9. okt., Vägeva-Haapsalu 10. okt., Sürgavere-Virtsu 11. okt., Loodi-Lelle 12. okt., Viljandi 14. okt., Mustvee-Rakvere 15. okt.

Väikemüügihinnad siseturul (kr. 10 kg).

	Tartu	Viljandi	Pärnu	Valga	Kuresaare
rukis	1.15	1.20	1.25	1.20	1.25
nisu	1.40	1.40	1.60	1.45	1.40
oder	1.00	—	1.00	1.00	0.90
kaer	0.90	0.90	1.00	0.95	0.85
rukkijahu	1.25	1.35	1.45	1.30	1.45
sepikujahu	1.80	1.90	2.00	2.00	1.90

LINATURG — FLAX MARKET.

Vene linamonopoli müüti k. a. septembri teisel poolel rahvusvahelistele suuräriridele-vaheltkauplejatele umbes 5 000 tonni vanu linu hindadega, mis umbes $\frac{1}{6}$ võrra madalamad kui möödunud kevadel. Loodeti, et need tehingud stabiliseerivad linahindu algavaks hooajaks. Kuid olukord kujunes vastupidi. Mõned päevad pärast venelaste müüki pakuti Inglise turgudel Vene ja Eesti uusi linu saatmisaegade novembris, kusjuures pakkujate hinnad olid märksa kõrgemad venelaste vii-

maste tehingute hindadest. Ketravad Inglise, samuti Prantsuses ja Belgias on ostudega tagasihoidlikud.

Huvitav on, et samal ajal sakslased on valmis ostma linu peagu möödunud talviste hindadega. Kuid siiski ei ole ükski maa Saksa müümisest huvitatud, kuna sakslaste maksutingimused osalt on tülikad.

Üldine välisurgude tendents on selgusetu.

Dundee linabörsil noteeriti Ida-Euroopa

linade hindu cif Ida-Inglise sadamad 1 inglise tonni eest naelsterlingites järgmiselt:

	25./IX 35.	28./VIII 35.	26./IX 34.
Petseri-Võru R	£ 70	£ 79	£ 69
Lüti Liivi R	£ 70	£ 77	£ 69
Vene kasteleo IV gr. I s.	£ 72	£ 85	£ 72
Pärnu takk I s.	£ 52	£ 58	£ 44

Linahindade noteerimiskomisjon Tallinnas omal koosolekul 27. sept. 1935. a. noteeris lina kokkuostuhinnad franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel 1 kg eest sentides järgmiselt:

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
ristna	R 102	100
hoffsdreiband	HD 93	91
dreiband	D 84	82
ordinaardreiband	OD 73	71
low-ordinaardreiband	LOD 62	60
takuprakk	H 50	48
takk I sort		62
" II "		50
ohitustakk		15

Tendents selguseta.

Linaseemnetest maksid kaupmehed talupidajatele septembri kestes 1 kg eest sentides: Petseris 13—14 ja Pärnus 5—14.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Tomatite hind kerkis möödunud nädala jooksul veelgi. Ilusatest tomatitest maksti jaemüügil juba 30—45 snt kg. Möödunud aasta samal ajavahemikul 10 snt kg. Praegu ostetakse turult 10 snt kg kõige viletsamat praaktomatit. Käesoleva aasta vihmariikas ja päikesevaene suvi ei soodustanud tomatite kasvu ja paljudes kohtades hävis tomat täielikult või saadi ainult praaktomatit. Neil põhjusil on ka seletatav, miks hea tomati hind käesoleval sügisel võrdlemisi kiiresti kerkis.

Kurkide hind tõusis samuti möödunud nädala jooksul. Keskmise suurusega kurke müüdi Tallinna turul 4—5 snt tk, väikesi 2—3 snt tk. Ka kaalikate ja porgandite hind on sel aastal vähe kõrgem mullusest. Tallinna turul müüdi käesoleva nädala algul: kaalikaid 8—10 snt kg, porgandeid 12—15 snt kg, peakapsast 8—10 snt kg ja sibulaid 7—10 snt kg. Möödunud aasta samal ajavahemikul müüdi kaalikaid 4—5 snt kg, porgandeid 8—10 snt kg, peakapsast 4—5 snt kg ja sibulaid 10—15 snt kg. Toodud andmeist näeme,

et sibulaid müüakse sel aastal võrdlemisi odavalt, kuna muu köögivilja hind enamasti seisab kõrgemal, võrreldes möödunud aastaga. Sibulate hinna madalseis on tingitud peamiselt sellest, et Soome ostab meilt võrdlemisi vähe eksportsibulat ja et kauba pakkumispinge sel alal on võrdlemisi suur.

Õunte hind püsis eelmise nädala tasemel, kuna vihmased ilmad takistasid teatava määran õunte ostu ja nende pakkumine oli veel küllalt suur. Siiski näitas õunte hindki väikest tõusutendentsi. Loodetavasti kerkib siseturu õunte hind oktoobri teisel poolel, kuna siis juba õun aedadest on koristatud. Eksportkaupa on leida sel aastal võrdlemisi vähe ja Soome turu seisukord on nõrk. Neil põhjusil ei suudetud septembris täita augusti osagi Soome poolt meile antud õunte kontingendist. Loodetavasti muutub oktoobris õunte eksportimine elavamaks, kuna sügissordid moodustavad rohkem nõuetava kauba ja kuna on lubatud vedada välja ka teatav osa antonovkaid, millise sordi kohta on Soomes märgata elavamata nõudmist tööstusõunana.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

EHITUSPOLIITIKA INGLISES. — BUILDING POLICY IN ENGLAND

Inglises võib ehitustegevuse alal panna tähele tunduvat elavnemist, mis mõjutab soodsalt ka üldist majanduse arengut. Tähendatud elavnemine on tingitud asjaolust, et riik ja omavalitsused võtavad ehitustegevusest osa järjest intensiivsemalt, nii sea-

dusandlikul kui finantseerimise teel juurdemaksude ja toetuste näol. Pärast maailmasõda on ehitustegevust puudutavat seadusandlust Inglises laiendatud märksa, kusjuures määrati kindlaks riigi ehitustegevuse poliitika põhijooned ja juurdemaksude piirid

elamute korraldamisel. Eriti kaugele ses mõttes ulatub viimane juba mõnda aega tagasi väljatöötatud seaduseelnõu, pannes elamu ehitustegevusele Inglises uue aluse. Viimane ei sisalda kõiki kavasid ja soove elamu ehitustegevuse poliitika edaspidise rajamise kohta. Nii ei näe ta ette: 1) elamuasjanduse eriministeeriumi loomist, 2) elamu ehituse rahvuslikku korporatsiooni ja 3) elamu ehituse jaoks rahvusliku laenu korraldamist. Uus seaduseelnõu määrab ainult kindlaks: 1) õiguslikud alused viletsate linnajagude lammutamiseks, 2) vastutasu majajomanikele, 3) uute ehituste finantseerimise, 4) lubatud elamistiheiduse vastavalt pörandapinnale ja trahvid sellest üleastumisel ning 5) väga laialdased õigused ja kohustused kohalikele organitele elamu ehitustegevuse alal. Tähen datud seaduseelnõu pole veel võetud vastu, kuid kogu elamu ehitustegevuse poliitika sünnib juba täielikult selles vaimus.

Elamu ehituspoliitikal Inglises on peamiselt kolm ülesannet. Esimene ülesanne seisab viletsate n. n. „Slums” linnajagude likvideerimises ja nende elanikkonna ümberpaigutamises uutesse majadesse. Teine ülesanne seisab uute tööstuskohtade asutamises, kõigepealt tunduva ja kestva töötaolu piirkondades. Kolmas — n. n. üheleibkonna ja mitmekorteritega majade püstitamises, mis on määratud keskkihile ja töölistele. Esimesed kaks ülesannet osutuvad sisulisteks hädaabinõudeks, kuna kolmas kuulub normaalse ehitustegevuse valdkonda.

Kaht esimest ülesannet teostavad peamiselt kohalikud omavalitsusasutised, kellel abiks kohalikud ühiskonnamajade valitsuse komisсарid. Riik jätab endale ainult üldise korralduse ja toetuste ning juurdemaksude näol soodustab ehitustegevust. Viletsate, n. n. „Slums” linnajagude likvideerimiseks valitsus töötas välja vieraastase kava. Vastavalt viimasele tuleb viie aasta jooksul neist linnajagudest paigutada uutesse korteritesse 300 000 leibkonda. Piirkondades, kus elamuküsimus osutub kõige viletsamaks, asendavad lammutatud elamuid peamiselt mitmekordsed, mitmekorteritega majad suurte majade blokis, laialdaste vabade platsidega, trammühendusega jne. Kuigi ka see

ehitusviis ei vasta inglaste elamiskommetele, võimaldab ta esiteks töölistele elamise oma töökoha lähedal ja teiseks tuleb üksikorterit odavam kui n. n. üheleibkonna majas. Uute korterite korraldamisel neis mitmekordsete mitmekorteritega majade blokis riik ja omavalitsused võimaldavad juurdemaksu 40 a. jooksul kumbki poole võrra. Juurdemaks moodustub kahetoalisest korterist 6 £ aastas ja rohkem, olenevalt krundi eest makstud hinnast. Piirkondades, mis ei ole arvatud kõige viletsamate elamutingimuste, s. o. n. n. „Slums” piirkonda, kuid kus uute korterite püstitamine osutub siiski tarvilikuks, antakse eesõigus harilikele üheleibkonna majakestele. Neis piirkondades juurdemaks võimaldatakse ainult sel korral, kui korteritüür osutub üürnikule liig kõrgeks. Juurdemaks sel puhul üheleibkonna maja või korteri kohta moodustab 5 £ aastas 20 a. kestusel, kusjuures omavalitsused kannavad samuti poole sellest summast. Valitsuse poolt alustatud elamu ehitustegevuse aktsiooni tulemusena, alates 1933. a., mil algas viletsate elamistingimustega linnajagude likvideerimine, on lubasid antud välja ligi 90 000 uue elamu püstitamiseks lammutatavate asemele. Neist üle 50 000 on juba teostatud. Käesoleval ajal püstitatakse umbes 6 000 maja kuus.

Tööstuskeskusi asutatakse, nagu tähendatud, tunduva ja kestva töötaolu piirkondades, eriti kui viimane on tingitud tööstuse ümberpaigutamisest ja tööstusettevõtete sulgemisest. Tööstusliku asumisega tegeleb erikomissar, kelle ülesandeks jääb neis piirkondades uute tööstusalade loomine. Komisсарile on selleks abiks eriti asutatud selts, kes käsikäs vastavate omavalitsustega teostab ja finantseerib uute elamute korraldamist.

Harilik ehitustegevus Inglises teostatakse peamiselt ehitusseltside (Building Societies) poolt. Nende poolt püstitatakse n. n. üheleibkonna majade domineeriv osa (50 a. jooksul ligi 2,5 milj. elamut). Liikmete ja hoiuste omanike arv ehitusseltsides käesoleval ajal ületab 3,5 milj. Viimase 10 aasta jooksul ehitusseltsid on oma liikmetele ehituse tarvis andnud ligi 800 milj. £. Väljaantud laenusumma k. a. 1. jaanuariks

ületas 550 milj. £. Seltside tulud moodustuvad jooksvaist liikmete sissemaksudest (hoiuomanikud, kes soovivad endale maja) ja sissemaksudest, mis tehakse mitteliikmete poolt kõrge ja stabiilse hoiuseprotsendi tõttu. Need seltsid, tänu erilisele 1933. a. kehtima pandud seadusele, on omalt poolt tunduvalt soodustanud elamu ehitustegevuse elavnemist vähemjõukatele kihtidele ehitamislaenu võimaldamise teel. Neile, kes ei suuda teha normaalseid sissemaksu, selts võimaldab laenu väiksemal määral. Laenu teise, täiendava, osa eest vastutavad riik, omavalitsused ja ehitusseltsid. Neile ehitada soovijatele isikuile, kellel oma kapital puudub ja ei suuda katta vahet laenu ja tegelikkude kulude vahel, on kavatsusel seada sisse täiendav laen.

Inglises avaldub samuti elavnemine elamute remondi ja uuenduse alal. Sel alal hakkab etendama suurt tähtsust „United Dominions Trust, Ltd, London“. See pank ehitusfirmade, ehitusmaterjali firmade, maalritööde ettevõtjate jne. kaudu võimaldab k. a. aprillist laenu majaomanikkudele ja korteri-

pidajatele remondi ja majade uuendamise tarvis. Laenuid kustutatakse piiratud igakuuliste või iganädalaste osaliste tagasimaksude teel. Viimasel ajal tähendatud pank finantseerib samuti elamute oste, kusjuures krediiti võimaldatakse 100—50 000 £ ja tagasimaks sünnib 5, 10, 15 või 20 a. jooksul. Ehitusfirmad lähevad veel kaugemale. Nad harilikult ühenduses ehitusseltsidega („Building Societies“) ehitavad väikesed üheleibkonna majad hinnaga kuni 400 £. Need majad ehitusfirmad annavad üle neile isikuile, kes ei suuda tasuda ettenähtud minimaalset sissemaksu (20 £) ehitusseltsile. Ostja maksab ehitusfirmale ainult 5 £ ja on õigustatud kohe asuma elama. Järgmise 27 nädala jooksul loetakse ta ainult üürnikuks ja ta on kohustatud maksma iga nädal 1 £, sellest 8 š 11 d kuulub üürriiks, kuna teine osa — 11 š 1 d — 27 nädala jooksul moodustab vajaliku sissemaksu ja sellest ajast peale muutub ta omanikuks. Siitpeale iganädalal maksetav summa 10 š kulub protsendi tasumiseks ja kapitali kustutuseks.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. septembril 1935. a.

PASSIVA

1. Kattvara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 181 847,27	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	536 262,43
välisraha	1 140 268,56	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	3 152 638,63	a) pangatšhed liikvel	38 489 459,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	5 570 000,43	valitsuse	12 606 344,63
põllumajandusl.	947 086,27	pankade	7 196 258,67
metsatööstusl.	48 369,53	teised	2 118 677,23
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	6 565 456,23	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	21 921 275,58
valitsusele	—		8 120 770,92
teistele*)	3 940 175,13		
5. Kinnis- ja vallaasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	2 388 620,28		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	23 348 751,82		
	<u>74 067 757,92</u>		<u>74 067 757,92</u>

Kattvara vahekord jooksvate kohustustega: } 58,47%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laenu Kr. 1 806 469,97
Includes Bkr. 1.806.469.97 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU. Lietuvos Bankas'e tegevus. — *Operations of the Bank of Lithuania.*

Lietuvos Bankas'e bilanssides on näha, et panga operatsioonid mõjutab majanduslik kriis, kusjuures pangal tuleb oma operatsioonid enam kohandada muutunud olukordadele. Kõigepealt diskonto positsioon on jaotatud vekslite päritolu järgi (näidatakse eraldi välis- ja sisevekslite diskont). See sünnib seepärast, et viimasel ajal Lietuvos Bankas'el ikka enam tuleb finantseerida Leedu kaupade ekspordi, diskonteerides välismaa importijate vekseid, mis näidatud mitte välisvaluutas, vaid littedes. Seda liiki vekseid, mis varemalt üldse Lietuvos Bankas'es ei olnud, või sattusid sinna juba välisvaluutas, oli 31-ks juuliks kogunud 7,4 milj. liti väärtuses, moodustades umbes 10% kogu vekslite diskontost. Samuti on „muudest aktivadest“ eraldatud eraldi positsiooni ka väärtpaberid, mida ikka rohkem ilmub liikvele, ja Lietuvos Bankas võib neid statuudi põhjal muretseda endale kuni 8 milj. liti eest, s. o. $\frac{2}{3}$ -ni põhikapitalist (15. sept. bilansis on väärtpabereid näidatud 4,96 milj. liti).

Üldiselt diskonto, mis kevadel oli tõusnud peagu 94 milj. litini, langes augustis 83 milj. litini. Kuid võrreldes 1934. a. sama ajaga on

Lietuvos Bankas'e diskonto umbes 10—12 milj. liti suurem. Tänavu suvel sai põllumajandus Lietuvos Bankas'est krediiti 36,5 milj. liti, 29,9 milj. liti vastu 1934. a., ja tööstus — 31 milj. liti, 26,7 milj. liti vastu varemalt. Ka tarvitasid Lietuvos Bankas'e krediiti rohkemal määral krediitasutused (15,8 milj. liti 12,4 milj. liti vastu).

Kulla- ja välisvaluuta fond on tänavu langenud kogu aeg, hoolimata sellest, et väliskaubanduse bilanss on aktiivsem kui läinud aastal. Selle põhjusena tähendatakse, et tänavu tuli välismaale maksta terve rea varemalt antud tellimiste eest (sildade, raudtee ja sadama ehitustööd), pealeselle tuli Ameerikas osta välja vabaduslaen (Ameerika leedulastelt). Võrreldes läinud aasta augusti 31. bilansiga, on kullafond tänavu 15-ks septembriks langenud 21,27 milj. liti võrra (55,28 milj. litilt 34,01 milj. litini) ja välisvaluuta fond — 3,13 milj. liti võrra (8,16 milj. litilt 5,03 milj. litini). 15-ks septembriks oli paberraha liikvel 92,22 milj. liti, kusjuures selle kate kullas moodustas 36,9%, kullas ja valuutas kokku — 42,4%.

Leedu suhkruvabriku tegevusest. — *Activity of the Lithuanian Sugar Factory.*

1934/35. a. hooajal Mariampolé suhkruvabrik töötles 91 769,8 tn. suhkrupeeti, millest saadi valget suhkrut 15 211,3 tn, turuhinnaga umbes 18 milj. liti väärtuses. Suhkrult makseti riigile aktsiisi 7,5 milj. liti. Puhaskasu saadi 2,3 milj. liti. Eriti suur puhaskasu olla seletatav suure suhkruisaldusega suhkrupeetides, läinud aastal keskmiselt 16,57%, kuna harilikult olnud Leedus suhkruisaldus keskmiselt 15%, ja 1932/33. a. ainult 13,3%. Puhaskasu on jaotatud järgmiselt: 1,3 milj. liti teise suhkruvabriku ehitamise kulude katteks (uus suhkruvabrik maksuvat 5 milj. liti), asutades, nagu see ette nähtud põhikirjas, teatava fondi; 143 479 liti määrati tagavarakapitaliks; 6% dividen-

di maksmiseks 300 000 liti; tööstustulumaksuks 530 948 liti.

Teise suhkruvabriku ehitamine Shavli maakonnas, Paventés, on juba jõudmas lõpule, ehitustöödest on 95% tehtud. 1-st oktoobrist hakkab see vabrik juba töötama.

Mõlemad vabrikud suudavad üldse hooajal töötada läbi 150 000—160 000 tn. suhkrupeeti, vastavalt sellele on ka tänavu tehtud lepingud suhkrupeetide kasvatajatega. Praegu makstakse põllumeestele puhastatud suhkrupeetide eest raudteejaamades 2,20 liti tsentner (50 kg), kusjuures rahas antakse kätte 2 liti, kuna 20 centi arvestatakse maha aktsiate ostmiseks.

Sugukultide ost N. Vene jaoks. — Purchases of Breedboars for Russia.

Neil päevil alustati Leedus sugukultide kokkuostu N. Venesse eksportimiseks. Kokkuost sünnib venelaste eneste poolt, nende kaubandusliku esinduse esitajate kaudu. Pu-

hastverd sugukultide eest maksetakse 1,15 litti kg, poolverd — 1 litt kg. Üldse arvatakse, et venelased võivad Leedus sugukultide osta 7500 tk.

Kindlaksmääratud viljahinnad Leedus. — Fixed Grain Prices in Lithuania.

Valitsuse koosolekul 19. IX otsustati anda Lietukisele (Leedu põllumaj. ühiste keskliit) rukki, nisu, odra ja kaera kokkuost põllumeestelt järgm. hindadega 50 kg eest (vt. tabel):

Kokkuostetava vilja tingimused, kokkuostu ja realiseerimiskorra määrab kindlaks põllutöominister kokkuleppel rahaministriga.

Eraviljakaupmehed, asutades a/s „Eksport“, on teinud Rahaministeeriumile ettepaneku eksportida 10 000 tonni teravilja (rukist ja nisu) Inglisse ja Hollandisse, saa-

des ainult 30% sellest juurdemaksust, mille saab Lietukis.

	nisu	rukis	oder	kaer
	(litti)			
septembris	7,50	6,50	6,—	5,50
oktoobris	8,—	6,50	6,30	6,—
novembris	8,10	6,60	6,40	6,10
detsembris	8,20	6,70	6,50	6,20
jaanuaris	8,30	7,—	6,70	6,30
veebruaries	8,40	7,30	6,90	6,40
märtsis	8,50	7,50	7,—	6,50
aprillis	8,50	7,50	7,—	6,50
mais	8,50	7,50	7,—	6,50

LÄTL.

Määrus lina- ja takuhindade kohta.

Regulation Concerning Flax and Tow Prices.

1. Esimesil linatöötlemis-ettevõtetel, mis teotsevad 1934. a. 11. oktoobri määruste alusel (Val. Teataja 1934. a. nr. 233), on lubatud osta linatootjailt linavarssi, leotatud või leotamata, kupraiga või ilma, ja töötlemata takku.

2. Esimesed linatöötlemis-ettevõtted mak-savad 1935. a. 1. oktoobrist kuni 1936. a. 15. septembrini linatootjaile-põllumeestele järg-misi hindu:

a) Leotatud linavarte ja töötlemata tak-kude eest, millede töötlemisel saadakse:

Pika kiu	Hind santiimi kg						Kõos-kiu	Hind santiimi kg			
	Pikka kiudu							Takku Klassid			
%	R	ZK	SPK	PK	K	W	%	I	II	III	IV
25	26	22	19	15	11	8	30	16	13	10	4
24	25	21	18	14	11	8	29	16	13	10	4
23	24	21	17	14	10	7	28	15	12	10	4
22	23	20	16	13	10	7	27	15	12	9	4
21	22	19	16	12	9	6	26	14	11	9	4
20	21	18	15	12	9	6	25	14	11	8	4
19	20	17	14	11	8	6	24	13	10	8	3
18	19	16	14	11	8	6	23	12	10	8	3
17	18	16	13	10	8	6	22	12	10	7	3
16	17	15	12	10	8	6	21	11	9	7	3
15	16	14	12	10	7	5	20	11	9	7	3
14	15	13	11	9	7	5	19	10	8	6	3

Pika kiu	Hind santiimi kg						Kõos-kiu	Hind santiimi kg			
	Pikka kiudu							Takku Klassid			
%	R	ZK	SPK	PK	K	W	%	I	II	III	IV
13	14	13	11	9	7	5	18	10	8	6	2
12	13	12	10	8	6	5	17	9	7	6	2
11	13	11	9	8	6	5	16	9	7	5	2
10	12	10	9	7	6	5	15	8	6	5	2

Märkus: Linakiusaak ja sort määratakse kindlaks, töötledes keskmise proovikaaluga mitte alla 2 kg, mis võetud ettevõttesse toodud lina partiist.

b) Headest rikkumata ja leotamata linavartest kupraiga või ilma niiskuse sisaldusega 14—16%, umbrohu sisaldusega mitte üle 1%, jämedusega 1,0—1,5 mm:

	Kasutatav pikkus	Hind santiimi kg.
I	üle 80 cm	13—15
II	70—80 "	11—13
III	60—70 "	9—11

Madalama väärtusega leotamata lina var-test kupraiga või ilma võib teha vastavaid mahaarvamisi ülalähendatud hindadest.

3. Esimesed linatöötlemis-ettevõtted või-vad samuti sordi kiusaagi kindlaksmäärami-seks osta leotatud linavarssi ja töötlemata takku ilma proovi läbitöötamata, makstes tootjaile käesoleva määrusega kindlaksmää-ratud hindu.

Linahindade ja -kasvatamise edendamise seaduse muutmise Lätis.

Amendment of the Law of Flax Prices and of the Law of Promotion of Flax Growing.

Linahindade ja linakasvatamise edendamise asjus 1933. aastal kehtimapanud seaduse art. 2. ja 4. muudetakse järgmiseks:

Art. 2. Ühes seaduses tähendatud hindadega maksab riik linakultuuri edendamiseks juurdemaksu 25 santiimi ulatuses iga 1 kg äraantud lina kohta, kusjuures juurdemaksud kasutatakse riigi seemnefondi ja loomatoidu laenude võlgade kustutamiseks, samuti ka võlgade kustutamiseks Maapangas kunst-

väetise eest. Tootjaile, kel pole võlgu, juurdemaksud antakse välja puhtas rahas kohalikkude omavalitsusasutiste poolt.

Art. 4. Kustutatud võlad õiendab Rahandusministeerium Maapangaga puhtas rahas. Põllutöoministeerium vähendab Riigi seemnefondi ja loomatoidu laenude võlgade summade võrra riigi seemne ja majandusliku elu uuendamise fonde.

Seadus tööstuskava kohta. — *Industrial Planning Law in Latvia.*

Läti Rahaministeerium töötas välja seaduseelnõu tööstuslike ettevõtete kontsessioneerimise kohta, mis lähemal ajal esitatakse ministrite nõukogule. Seaduseelnõu on tähtsaks osaks valmivale üldisele tööstuskavale, mis taotleb Läti tööstuse orgaanilist ülesehitust. Nagu näitavad senised tähele-

panekud, tarvitab osa uuestiasutatud tööstustevõteteid kuni 80% välismaist toormaterjali ja ainult tähtsusetat määral kodumaisi tooraineid. Selliste ettevõtete töötamist peetakse ebaratsionaalseks ja rahvamajanduslikult mittesoovitavaks.

Elav sigade ülesost. — *Purchases of Pigs.*

Lätis on alanud hooajaline elav sigade ülesost. A.-s. „Baconexport“ ei osta mitte ainult ekspordisigu eluskaaluga 180 kg ja enam, vaid ka pekisigu alates 110 kg, viimaseid osalt ka siseturu tarbeks. Ametli-

kuud ostuhinnad kõiguvad 45—55 santiimi eluskaalu kg-lt, kuna sisemaa toitainete turul maksetakse tapetud sigadelt 0.70—1.50 latti väikemüügil ja 0.50—1.20 latti suurmüügil kg-lt.

BELGIA. Loodetav viljasaak Belgias. — *Estimated Crop Production in Belgium.*

Esialgused andmed Belgia põllusaagi kohta on võrdlemisi rahuldavad. Augustis valitses Belgias soe ja kuiv ilm, mistõttu lõikuse aeg oli suurepärase. Minimaal- ja maksimaal-andmed saagi kohta on järgmised: nisu — 2 000 kuni 3 000 kg ha-lt; taliõder — 2 000 kuni 3 000; rukis — 2 000—2 800; kaer — 1 500—3 000. Käesoleva aasta saak loetakse üldiselt 15—20% halvemaks läinud aastast. Saagi langust põhjustas halb kevade ja liiga soe suvi. Kuumuse tõttu on viljakõrs igal pool jäänud väga lühikeseks. Juurviljade saak on puudulik. Esimesed kartulivõtmised on andnud 12 000—25 000 kg. (1933. a. keskmine 22 573 kg). Kannatada on saanud ka heinamaad. Väikeseks kujuneb ka ristlik-

heina teine lõikus. Kariloomade tervislik seisukord on hea, kuid produktiivsus on jäänud väiksemaks (kuumuse mõjul karjamaadele).

Alljärgnevalt esitame andmed Belgia põllukultuuri üle aastal 1933. 1934. a. andmed ei ole veel avaldatud.

	Kasvupind ha	Saak kv	Keskmine ha-lt kg
Nisu	150 025	4 100 537	2 722
Rukis	224 164	5 666 985	2 528
Taliõder	32 498	901 462	2 774
Suviõder	4 575	102 837	2 248
Kaer	298 620	8 304 942	2 781
Kartul	168 442	36 893 390	22 578
Lina	10 812	168 647	1 560
Linaseeme		60 807	562